

Groninger veroordeelden in Veenhuizen en Ommerschans, 1896–1901

medegedeeld door
R.H. Alma

In het archief van de Rijkswerkinrichtingen Veenhuizen en Ommerschans (Rijksarchief in Drenthe) bevinden zich onder inv.nr. 339 duizenden signalementskaarten van de veroordeelden die tussen 1896 en 1901 aldaar verbleven. Dankzij de foto's op deze signalementskaarten zijn de contereitsels bewaard van vele Nederlanders van wie we anders niet hadden geweten hoe zij eruit zagen. Omdat de meesten van de landlopers die op de kiekjes vastgelegd zijn, afkomstig waren uit de lagere sociale milieus, zijn velen van hen waarschijnlijk nooit elders geportretteerd. Zo vinden wij onder de afbeeldingen van Groningers op de volgende pagina's die van *Jan Kasper van Dam*, geboren in 1816, *Johannes Runeman* en *Kornelis Wetzema*, beiden geboren in 1818, die rond hun tachtigste gefotografeerd werden; hun nazaten of familieleden weten vast niet dat er nog een foto van Betoveropa bestaat.

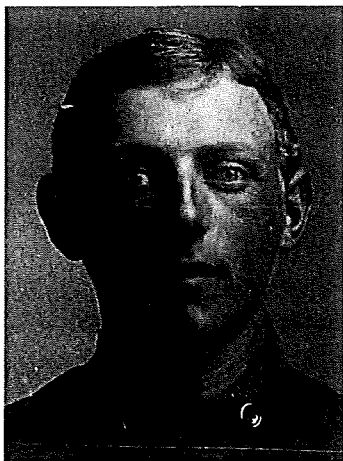
Vandaar dat een deel van deze unieke portretten nu gepubliceerd wordt, en wel die van de veroordeelden uit de drie noordelijke provincies. Zij die in Groningen geboren zijn, verschijnen in deze *Gruoninga*; de Drenten worden geplaatst in het *Drents genealogisch jaarboek* 1 (1994) en 2 (1995), terwijl de Friezen in het *Frysk genealogysk jierboek* voor 1995 verschijnen, waarmee in totaal een kleine 900 portretten van rond de eeuwwisseling aan de vergetelheid zijn ontrukkt.

Voor de duidelijkheid zij nog vermeld dat de biografische gegevens hieronder zijn ontleend aan de signalementskaarten zelf. Dit heeft ertoe geleid dat er soms foute opgaven in voorkomen. Interessant is dat de gegevens in eerste instantie gebaseerd werden op de opgave van de veroordeelde zelf en later werden verbeterd aan de hand van burgerlijke-standacten. Zo liet een aantal buitenechtelijke kinderen de naam van hun vader in alle onschuld noteren, welke naam later weer werd doorgehaald: *Hindrik Roemers* (geb. 1843) noemde bijvoorbeeld zijn vader *Harm Roemers* en zijn moeder *Margje de Groot*, terwijl volgens de geboorteacte de laatste *Margje Roemers* heette en de eerste officieel niet bekend was. De volgorde die hierna wordt aangehouden, komt overeen met de volgorde waarin de kaarten in het Rijksarchief Drenthe zijn opgeborgen en deze is niet strikt alfabetisch.

Men kan zich afvragen of genealogen het wel leuk vinden, dat hun familielid ten overstaan van de wereld als landloper bekend wordt. Afgezien van het feit dat niemand natuurlijk voor de daden van zijn voorgelacht verantwoordelijk kan worden gesteld, is het wellicht een troost dat de veroordeelden ook uit 'goede' families kunnen stammen. Tussen de portretten op de hiernavolgende pagina's vinden we dat van *Frederik Lodewijk Rudolph de Thouars*, zoon van *Godert Otto Adolph Bellinchave de Thouars* en *Sara Gerardina Maria Lussanet de la Sabloniaire*, gescheiden echtgenoot van *Alida Maria Moonen*¹. Verder treffen we hieronder ook *Hendrikus Franciscus Lubbers*, broer van de grootvader van de voormalige premier, aan². Hij stamde niet uit een aanzienlijk geslacht als *De Thouars*, maar de latere familie is toch nog goed terechtgekomen.

¹Aldus de gegevens op de signalementskaart. Zie verder over zijn familie: *Ned. patriciaat* 42 (1956) 327.

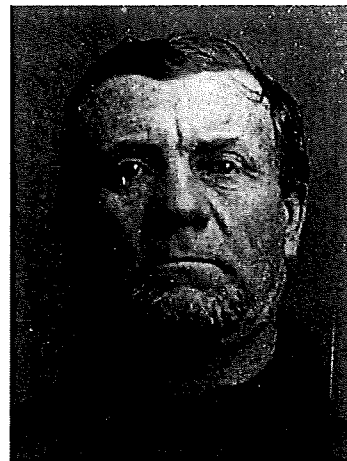
²Zie: J.P.A. Wortelboer, 'Ministers met Bodewes bloed', in: *Gruoninga* 28 (1983) 41–43.

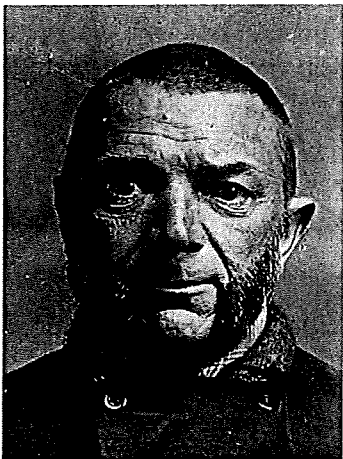
*Johannes Henderikus Adams, * Groningen 8-12-1872, z.v. Theodora Adams. ongehuwd.*

*Jan Akkerman, * Groningen 23-6-1833, z.v. Pieter Freriks en Wiepke Kroon, weduwnaar.*

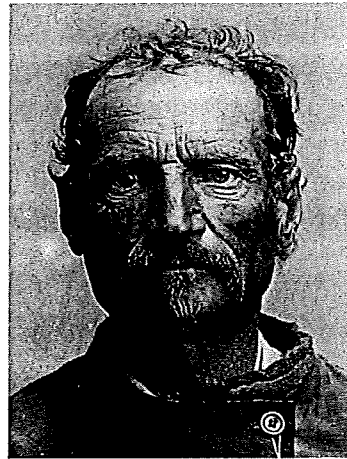
*Albert Alberts, * Groningen 18-4-1843, z.v. Annegien Alberts, x Grietje Bot.*

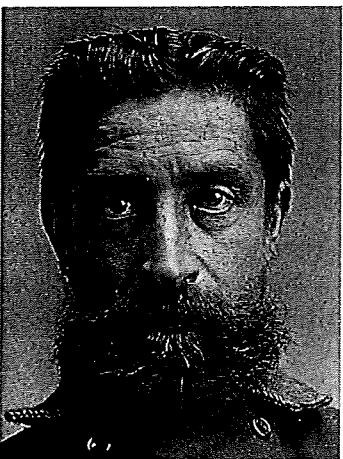
*Johannes Albertus Alberts, * Gron. 22-6-1842, z.v. Albert en Maria Elisabeth van der Heijde, wed.v. Maria de Maar.*

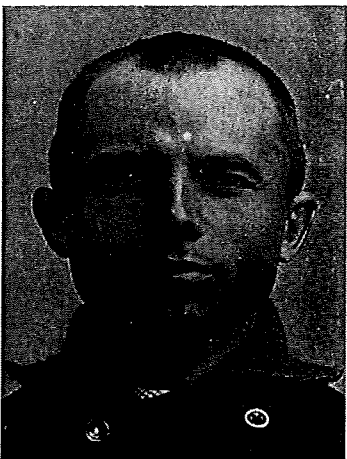
*Pieter Albronda, * Groningen 9-2-1842, z.v. Wolter en Pietertje Jonas, gehuwd.*

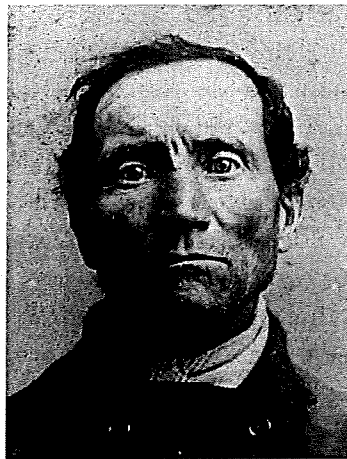
*Gerardus Alssema, * Groningen 28-10-1839, z.v. Hendrik en Elisabeth Snabel, ongehuwd.*

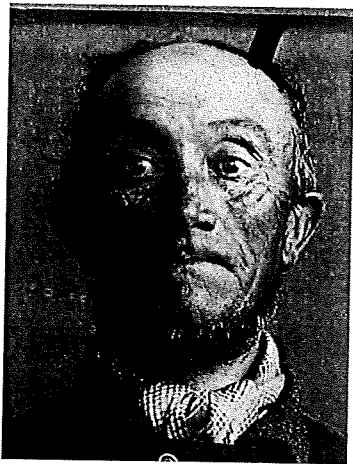
*Georg Alving, * Groningen 24-6-1855, z.v. Jan en Hinderkien Fabricius, ongehuwd.*

*Maurits Albrecht Amshoff, * Groningen 24-3-1864, z.v. Johannes Petrus Meiling en Alida Huges, ongehuwd.*

*Lambertus Baalman, * Groningen 10-10-1836, z.v. Berend (doorgehaald!) en Jantien Baalman, ongehuwd.*

*Swier Swierts, * Zomerdijk
(Oterdum) 12-1-1836, z.v.
Hindrik Jurjens en Engelina
Willem Olderman, ongehuwd.*

*Pieter Zijlstra, * Groningen
21-2-1856, z.v. Johannes en
Geesje Elisabeth van Groenen-
bergh, ongehuwd.*